

NAGRODY / AWARDS

Nagroda im. Józefa A. Gierowskiego i Chonego Shmeruka

Nagroda im. Józefa A. Gierowskiego i Chonego Shmeruka za najlepszą naukową publikację książkową w dziedzinie historii i kultury Żydów w Polsce została ustanowiona z inicjatywy środowisk akademickich związanych ze studiami żydowskimi na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie i Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, przy finansowym wsparciu Fundacji im. Marcella i Marii Roth. Przyznawana jest od 2018 r., a jej stroną organizacyjną zajmuje się Pracownia Badań nad Historią i Kulturą Żydów w Polsce i Relacjami Polsko-Żydowskimi im. Marcella i Marii Roth w Instytucie Judaistyki UJ.

Patronami Nagrody są dwaj wybitni intelektualiści, którzy wnieśli wielki wkład w poprawę relacji polsko-żydowskich i polsko-izraelskich, a także przyczynili się do rozwoju studiów żydowskich i badań nad dziejami Żydów polskich: Profesor Józef A. Gierowski z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i Profesor Chone Shmeruk z Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie. Nawiązana przez nich w 1984 r. współpraca stała się impulsem do podjęcia interdyscyplinarnych badań w zakresie judaistyki i zaowocowała ogromnym rozwojem tej dziedziny nauki. Obecnie w Polsce co roku ukazuje się kilkadziesiąt książek naukowych o tematyce żydowskiej.

Profesor Józef A. Gierowski (1922–2006), Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego (1981–1987), był inicjatorem utworzenia w 1986 r. Międzywydziałowego Zakładu Historii i Kultury Żydów w Polsce (od roku 2000 Katedry Judaistyki, a od 2012 – Instytutu Judaistyki), pierwszej po wojnie tego typu placówki w polskim środowisku akademickim, która rozpoczęła prowadzenie kompleksowych badań nad dziejami Żydów polskich. Prof. Gierowski wystąpił również z inicjatywą powołania Komisji Historii i Kultury Żydów PAU oraz Polskiego Towarzystwa Studiów Żydowskich – instytucji, które przyczyniły się do rozwoju studiów żydowskich w Polsce.

Józef A. Gierowski był ponadto wybitnym historykiem, autorem setek prac naukowych i publikacji popularyzatorskich.

Chone Shmeruk (1921–1997), profesor Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie, był historykiem literatury jidysz i historykiem kultury Żydów polskich. W 1983 r. został pierwszym kierownikiem Centrum Badań nad Historią i Kulturą Żydów Polskich na Uniwersytecie Hebrajskim w Jerozolimie. W 1984 r., w czasie wyprawy naukowej do Polski, spotkał się z prof. Józefem A. Gierowskim i od tego czasu obaj stali się orędownikami rozwoju studiów nad historią Żydów polskich. Prof. Shmeruk był obecny przy tworzeniu Międzywydziałowego Zakładu Historii i Kultury Żydów w Polsce na UJ, a od początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia pełnił także funkcję przewodniczącego Rady Naukowej tej instytucji. Po osiedleniu się na stałe w Polsce Chone Shmeruk podjął również współpracę z ośrodkami akademickimi w Lublinie, Łodzi i Warszawie, przyczyniając się do powstania i rozkwitu studiów jidyszystycznych w Polsce. Wiele jego publikacji zostało przetłumaczonych na język polski.

Więcej informacji o Nagrodzie można znaleźć na stronie Instytutu Judaistyki UJ: <https://judaistyka.uj.edu.pl/nagroda-gierowskiego-i-shmeruka>.

15 listopada 2023 r. w sali numer 30 Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego odbyła się uroczystość ogłoszenia laureatów i wręczenia nagród w VI edycji Nagrody im. Józefa A. Gierowskiego i Chonego Shmeruka. Do tej edycji Nagrody zgłoszono piętnaście książek, spośród których Kapituła postanowiła nagrodzić następujące trzy publikacje:

1. Pierwszą Nagrodę otrzymała dr Ewa Koźmińska-Frejlik (socjolożka, pracowniczka naukowa w Żydowskim Instytucie Historycznym w Warszawie, zajmująca się m.in. badaniem społecznej historii Żydów w Polsce po Zagładzie oraz wczesną historiografią Zagłady) za książkę *Po Zagładzie. Praktyki asymilacyjne ocalałych jako strategie zadomawiania się w Polsce (1944/45–1950)* (Warszawa 2022). Laudację przygotował prof. Adam Kopicowski, a wygłosiła ją prof. Magdalena Ruta.

2. Drugą Nagrodę otrzymała dr Agnieszka Witkowska-Krych (związana z Uniwersytetem Warszawskim i Żydowskim Instytutem Historycznym w Warszawie) za książkę *Dziecko wobec Zagłady. Instytucjonalna opieka nad sierotami w getcie warszawskim* (Warszawa 2022). Laudację wygłosił prof. Adam Kaźmierczyk.

3. Trzecią Nagrodę otrzymał dr Tomasz M. Jankowski (absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego, gdzie obronił doktorat, którego pokłosiem jest

nagrodzona praca) za monografię *Demography of a Shtetl: The Case of Piotrków Trybunalski* (Leiden–Boston 2022). Laudację wygłosił dr Andrzej K. Link-Lenczowski.

Sekretarz Kapituły

Michał Galas <https://orcid.org/0000-0001-5885-6723>

Uniwersytet Jagielloński